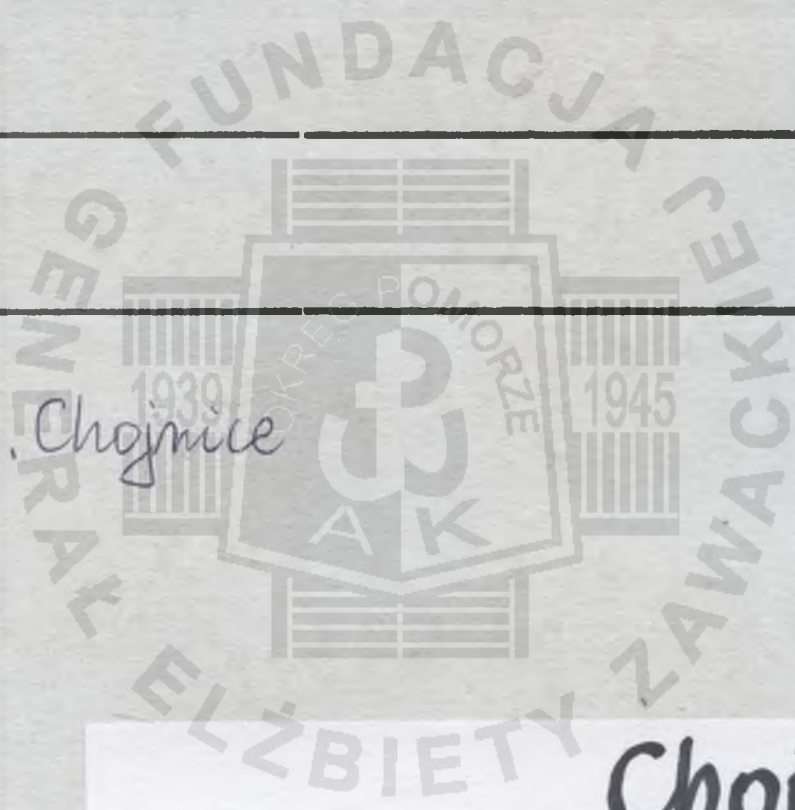

poprzedni nr B: 504
I 107 ap

Opr. J. M. dn. 25. III. 1986
na podst.

fotografia

II rel. Wł. Kuleszy

Rytle pow. Chojnice

Chojnice
JOW Gr. Pom.
Pestka Helena AK
zam. Kiedrowska
ps. "Szarotka"

UK: 504/504 Pom.

SPIS ZAWARTOŚCI TECZKI — Pestka Helena

J: K: 504/504 Pom

Chojnice JMW Gr. I

-AK

I. Materiały dokumentacyjne

I/1 – relacja właściwa k. 4 SA-4

I/2 – dokumenty (sensu stricto) dot. osoby relatora —

I/3 – Inne materiały dokumentacyjne dot. osoby relatora —

II. Materiały uzupełniające relację —

III. Inne materiały (zebrane przez „relatora”):

III/1 – dot. rodziny relatora —

III/2 – dot. ogólnie okresu sprzed 1939 r. —

III/3 – dot. ogólnie okresu okupacji (1939–1945) —

III/4 – dot. ogólnie okresu po 1945 r. —

III/5 – Inne... —

IV. Korespondencja —

V. Wypisy ze źródeł [tzw.: „nazwiskowe karty informacyjne”] k. 3

VI Fotografie

dwie ikonografii

1/1. Pobraja Władysława Dukasy
o działalności Heleny Pestki z
19.01.1981, mpis. kopia (zbioru Elżbiety
Zawackiej)

nr 4 s. 1-4

^{2 d. Pestka} ^{in. Stokrotka}
Helena Kiedrowska urodzona 16 lipca 1924 roku z domu Pestka, córka Franciszka i Katarzyny zamieszkałych w Rytle pow. Chojnice. Szkołę podstawową ukończyła również w Rytle. Wojna zastała Helenę jako 15-letnią dziewczynkę. Niemiecki "Ordnung" nie oszczędzał nikogo. Tak młodzieńców jak i starych wyznaczano do przymusowych robót w lesie. Pracewała zimą i latem w lasach, za nędzne wynagrodzenie jakie przysługiwało Polakom. Zaprzyjaźniła się ze znajomym chłopcem również z Rytle - Władysławem Talaśką.

Początkowa przyjaźń dwójga młodych ludzi przerodziła się w miłość. Helenka została narzeczona Talaśki, akceptowaną przez członków obu rodzin. Poza sobą nikogo i niczego nie dostrzegali. Najważniejszą sprawą ich życia było to, by być razem, jak najbliżej siebie. Obracając się nieustannie machiną "niemieckiego porządku" przysła-
niała im miłość. Tak trwało do czasu wydania przez Gauleitera Gdań-
skiego Alberta Forstera sławnego "Aufrufu", który miał zakończyć ostatecznie akcję germanizacji podległych mu terenów, zwanych wów-
czas "Gau Danzig - Westpreussen". Przed ludnością Pomorza postawiono zapórę trudną do przebycia. Bojąc się represji zapędanej w "Aufrufie" podpisywane niemiecką volkslistę ratując się tym samym przez bielo-
giczną zagładę.

Pod koniec marca zostały się tylko jednostki odporne psychicznie, które się nie Eindentschowały. Władysław Talaśką również podpisał volkslistę i poszedł do Wehrmachtu. Los rzucił go aż na wyspę Krete. Kiedy po przeszkoleniu unitarnym przyjechał na urlop do Rytle postanowili oboje z Heleną, że do Wehrmachtu więcej nie pojedzie. Szukano kontaktów z podziemiem. W tej sprawie byłem osobiście kontaktowany przez łączniczkę Anne Lebecką vel Helta z Władysławem Talaśką. Talaśką był w mundurze Wehrmachtu z brenią i wyraził zgodę na przy-
stąpienie do naszego oddziału partyzanckiego, który stacjonował pod miejscowością Czarniż.

W czasie mojego spotkania z Talašką we wrześniu 1943r. przekazał mi on kilkadziesiąt sztuk amunicji karabinowej, którą przywiózł z Krety. W międzyczasie jednak stało się inaczej. Upały sere obojga narzeczo-nych stanęły na przeszkodzie podjętej uprzednie przez Talašką decy- zji. Oboje z Heleną doszli do przekonania, że oddział do którego zamierzał pójść jest zbyt oddalony od Rytle, a tym samym nie będzie możliwości częstego widywania się. Młodość ma swoje prawa i one to były przyszyną, że Talašką wraz z Heleną postanowili szukać nowych ko- kontaktów.

W pobliżu Rytle w odległości 2 km na północny zachód miał swą bazę oddział ^{Hilfsmann} Edwarda Szwenka ^{M. Edward} złączony w tym czasie z oddziałem Józefa Macieszka ps. "Jeleń". Z Edwardem nawiązuje Talaška kontakt i w mundurze z bronią przechodzi do partyzanckiej bazy w Wądekach, nie- daleko zabudowań rodzin Gierszewskich i Medrzejewskich.

Helena Pestka vel Kiedrowska zgłasza również akces do podziemnej organizacji T.O.W. "Gryf Pomorski".

Dnia 14.10.1943r. zostaje zaprzysiężona przez Józefa Macieszka ps. "Jeleń" i od tamtego czasu wykonuje zlecane jej zadania na rzecz oddziału. Helena ps. "Stokretka" dumna z przynależności do organizacji konspi- racyjnej pracowała z poświęceniem i poczuciem pełnej odpowiedzial- ności. Wykonywała różne zadania w zakresie zaopatrzenia i wywiadu różnymi sobie dostępnymi ^{drogami} a tym samym miała możność częstego spoty- kania się z narzeczenym. Może być, że Helena jak wiele jej podobnych dziewcząt polskich współpracujących w swym czasie z partyzantami przeżyła by okres okupacji spokojnie, gdyby w oddziale Edwarda było więcej dyscypliny.

Na skutek braku tej tak potrzebnej wówczas dyscypliny nastąpiła "wsypa" ~~w oddziale Edwarda~~.

Dnia 4 marca 1944 roku oddział Edwarda rozbito. Kilku partyzantów poległo. Władysława Talaškę ujęto i odtransportowano do macierzystej

jednostki Wehrmachtu, gdzie z wyroku sądu wojennego został stracony.

~~.....~~
~~.....~~

✓ Dnia 13 marca 1944 roku aresztowane Helene wraz z całą jej rodziną i osadzone w więzieniu w Starogardzie Gdańskim, gdzie prowadzone przesłuchania, ~~.....~~ o działalności kspiracyjnej oskarżonych w starogardzkim więzieniu. Helena przeszła przez tortury stosowane przez gestapo i skatowana nieludzko została przewieziona do Stuthofu, gdzie trafili również jej ojciec Franciszek Pestka, matka Katarzyna oraz siostry: Gertruda, Wanda i ^Agnieszka. Odtąd Helena była Nr 34291. Numer był jej metryką urodzenia, imieniem i nazwiskiem, dowodem osobistym.

✓ Początkowo pracowała w kartoflarni a później w t.s. "Aussenkommando" aż do ewakuacji. Mimo gehenny i tortur jakie przeżyła do końca jednak towarzyszył jej pragnienie szczęścia. Przebrnęła przez koszmar hitlerowskiego kacetu, jak również przetrwała morderczy "marsz śmierci" w czasie ewakuacji obozu.

✓ Ową upiorną marsz rozpoczęła w dniu 25 stycznia 1945 roku. Kolumna kobiet, w której maszerowała liczyła około 1300 osób. Droga wiodła wśród zasp śnieżnych a mroźny wiatr przejmował do szpiku kości odziane w pasiaki zgłędniałe ~~.....~~ szkielety ludzkie. Maszerowane przez Pruszczyk Gdański, Żukowo, Luzino w kierunku Lęborka

Drogę marszu znaczyły setki trupów. Cherzy i słabi, którzy nie mogli nadążyć za kolumną byli likwidowani przez eskortujących "Obermenschów". Na drogę więźniowie otrzymali po pół bochenka chleba i pół kostki margaryny. Dzięki ofiarności ludności kaszubskiej, która z narażeniem życia dożywiła zgłędniałe kolumny przetrwała Helena marsz śmierci.

Przez Strzepez, ^a Nowcz, Rybno maszerowane do miejscowości Teliszczek /Burgsdorf/ w pobliżu jeziora Żarnowieckiego gdzie zatrzymane kolum-

ny kobiece. Kwaterowane tam około 6 tygodni. Wśród więźniarek panowała desynteria i tyfus, które codziennie zbierały obfite żniwo śmierci. Choro kobiety wypędzane na mroź urządzając im gimnastykę, co jeszcze więcej powiększało procent śmiertelności. W takich to warunkach dzięki silnemu organizmowi przeżyła Helena do 15 marca 1945r. w którym to dniu została wyzwolona przez Armię Czerwoną.

Do Rytyla wróciła Helena w obozowych pasiakach pod koniec kwietnia, żywiona na całej drodze przez polską ludność. W Rytylu spotkała się z rodziną oprócz matki, która nie wytrzymała morderczego marszu śmierci. Upadając ze zmęczenia matkę Heleny zastrzelił jeden z eskorty pod miejscowością Żukowo, gdzie została pochowana przez miejscową ludność.

Oto w krótkim jedynie zarysie przedstawiłem okupacyjny los polskiej dziewczyny, która przeżyła Golgotę hitlerowskiego kacetu.

Czas jednak jest lekarzem gojącym rany. Ci, którzy przeżyli, z konieczności musieli się włączyć do pracy aby żyć.

✓ W roku 1946 Helena wychodzi samaż i poświęca się pracy w Państwowych Góspodarstwach Rolnych. Jest członkiem ZBoWiD-u oraz wskutek utraty zdrowia zaliczona ją do inwalidów wojennych. Ile hartu musiała wykażać by przeżyć piekło kacetu i marsz śmierci, wie tylko ten kto tego sam doświadczył. Tego żadne pióro nie jest w stanie opisać, to trzeba przeżyć. *Z materiałów W. Kuleszy, print. 19. I. 81. do zbiorów EZ*

J: K+ 504/504 Pom. Chojnice

Pestka Helena

W. Karty informacyjne

lk. 3

1.
 2. 504/Pom
 3. 4 Myj. 10m
 Chojnice
 1

4. Pestka Helena
 zamężna Kiedrowska

5. Pestka

6. Stokrotka

7. Pestka

8. Franciszek Katarzyna
 2b.

9. ur. 16.VII.1924r.

10. Rytle pow. Chojnice

11. areszt. 13.3.44, wizaenie
 Skarżysko Gólczyński -
 następnie Skarżysko Nr. ob. 00
 34291 - do 25.I.45 v. ^{ciężka} _{Samiecia}

12. Mater. W. Kuleszy p. 19.5.41r.

14. zapatrzenie
 Angwid.
 wente.

zaproszenie przez Józefa Maciaszka dn. 14. I. 43r.

- zapobieganie i wywiad.

- 13. III. 44. anektowana z całą rodziną.

Truchole
AK 2

Peška z rodnine

zob nel 7 g: The K 589

zaplece partyzantski "jedliny"

82

^a Kiedrowska Helena

Chojnice
5018 g. P. 3

Mareczona Władysława

Talański - wieki miere z Wehrmachtu,
który przysięgł się do oddziału partyz.

-elwódnie "Edward" (NM)

rel: k. osob. K-5016 Gierszewskie
imp. Chojnice

rel. XII 1992

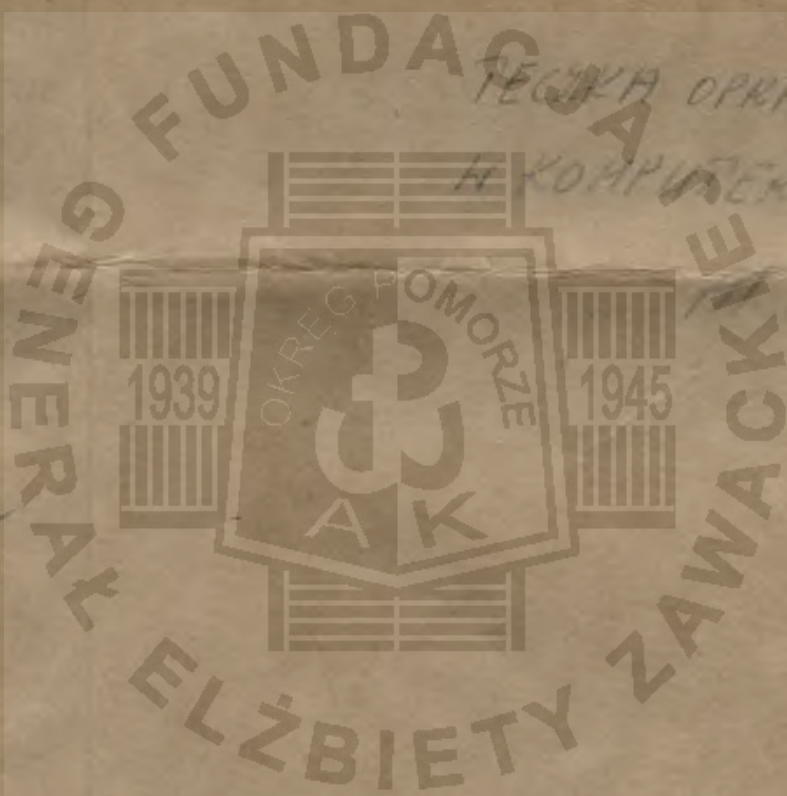
ARCHIWUM
Elżbiety Zawackiej
04 / 10m
bywa 7-19P1

Oprac. J. M. chr. 25. III 86

na podst.

II rel. W. T. Kuleszy

fotografia

pow. Chojnice

Chojnice

Pestka Helena ^{z. i. Skłodowska}
z. m. Kiedrowska

Prezka Helena

